

## Vreta kloster Föreläsningsförening

---

Vreta Klosters allmänna föreläsningsförening bildades 1908 i Ljungsbro. Sedemera namnändrades den till Vreta Klosters föreläsningsförening, ett namn som föreningen behöll till nedläggandet. Tyvärr är det omöjligt att utan tidsödande studier belysa föreläsningsföreningens verksamhet under åren 1908-1950, då föreningens samtliga arkivalier troligen förekommit. Föreläsningsföreningarna hör till vad som i officiella tryck benämnd den populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten och leder sitt ursprung från Stockholms arbetareinstitut som grundades år 1880 av den kände dr Anton Nyström. Efter mönster från huvudstaden upprättades liknande företag i andra städer. Så småningom spred sig verksamheten även till landsbygden. "Institut" passade inte så bra för landsbygdens förhållanden utan man använde sig både till namnet och gagnet av föreningsformen och föreläsningsförening blev det vanligaste namnet på de lokala sammanslutningarna inom föreläsningsverksamheten. Under verksamhetens första tid arbetade föreläsningsföreningarna praktiskt taget utan kontakt med varandra. Sedan verksamheten ökat i omfattning, inställde sig behovet av organ för samarbete, främst när det gällde att kalla föreläsare. I början av 1900-talet bildades därför Östergötlands föreläsningsförbund, vilken fick till uppgift att vara länets föreläsningsföreningar till hjälp vid anordnandet av föreläsningar. 1927 noterades toppsiffran 808 statsunderstödda föreläsningsföreningar. Sedan dalade siffrorna på grund av minskade statsbidrag under kris- och krigsåren med bottenrekord 1940 då antalet var endast 517. Därefter gick det uppåt igen, först långsamt, men sedan i snabbare takt. Under senare delen av 1940-talet och i början av 1950-talen inträdde en minskning av intresset för föreläsningar rum i Vreta Kloster och dessutom brottades föreningen med ekonomiska svårigheter. För att motverka svårigheterna beslöt föreningen om en omorganisation av verksamheten. Omorganisationen innebar att det inom Vreta Klosters kommun skulle finnas 4 föreläsningsföreningar. Därvid skulle Vreta Klosters föreläsningsförening fungera som central- och sammanbindande förening.